

Rasuljon YUSUPOV,

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti dotsenti, t.f.n

E-mail: rasuljon979956768@gmail.com

Andijon davlat pedagogika instituti dotsenti S.Yusupova taqrizi asosida

YANGI O'ZBEKISTONNI QURISHDA QONUN USTUVORLIGINI TA'MINLANISHNING RAVNAQI

Аннотация

Ushbu maqolada O'zbekistonni rivojlantrish borasida ishlab chiqilgan 2017-2021 yillarni rivojlantrish "Xarakatlar strategiyasi", 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi va "O'zbekiston-2030" strategiyasini ustuvor yo'nalishlari va qator maqsadlar keltirib o'tilgan. Ustuvor yo'nalishlardan biri qonun ustuvorligini ta'minlashga qaratilgani alohida e'tirof etilgan.

Kalit so'zlar: Taraqqiyot, strategiya, referendum, konstitutsiya, ijtimoiy himoya, davlat, organi, sud-huquq, isloh, rivojlantrish, kasb, subyekt, ustivor, yo'nalish.

СТО ШАГОВ В ПОСТРОЕНИИ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА И РАЗВИТИЕ ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ

Аннотация

В данной статье перечислены приоритеты и ряд целей "стратегии действий" по развитию Узбекистана на 2017-2021 годы, новой стратегии развития Узбекистана на 2022-2026 годы и стратегии "Узбекистан-2030". Отдельно признается, что одним из приоритетов является обеспечение верховенства закона.

Ключевые слова: Прогресс, стратегия, референдум, Конституция, социальная защита, государство, орган, судебная правовая реформа, развитие, профессия, предмет, приоритет, направление.

A HUNDRED STEPS IN THE CONSTRUCTION OF A NEW UZBEKISTAN AND THE PROSPERITY OF LEGAL EDUCATION

Annotation

This article highlights the development strategy of Uzbekistan for 2017-2021, the development strategy of Uzbekistan for 2022-2026, the development strategy of New Uzbekistan for 2022-2026 and the strategy of Uzbekistan-2030, as well as a number of goals. It is especially noted that one of the priority areas is aimed at ensuring the rule of law.

Key words: Progress, strategy, referendum, Constitution, social protection, state, body, judicial and legal reform, development, profession, subject, priority, direction.

Kirish. Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev tomonidan yurtimizni xalqaro siyosiy maydonda, ijtimoiy-iqtisodiy, huquqiy madaniy sohalarida o'z mavqeyiga ega bo'lishi borasida O'zbekistonni rivojlantrish borasida ishlab chiqilgan. 2017-2021 yillarni rivojlantrish "Xarakatlar strategiyasi", 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi va "O'zbekiston-2030" harakatlar strategiyalarida keltilgan sud-huquq sohasini isloh qilishda muxim ahamiyat o'rin tutishi kasb etib kelmoqda.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. 2017-2021 yillarni rivojlantrish "Xarakatlar strategiyasi";

-davlat va jamiyat qurilishi tizimini takomillashtirishning ustivor yo'nalishlari;

-qonun ustuvorligini taminlash va sud-huquq tizimini yanada isloh qilishning ustivor yo'nalishlari;

-iqtisodiyotni rivojlantrish va liberallashtirishning ustivor yo'nalishlari;

-ijtimoiy sohani rivojlantrishning ustivor yo'nalishlari;

-xavfsizlik, millatlararo totyvlilik va diniy bag'rikenglikni taminlash hamda cnuqur o'ylangan, o'zaro manfaatli va amaliy tashqi siyosat sohasidagi ustivor yo'nalishlar.

2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi yetita ustivor yo'nalishida esa:

-inson qadrini yuksaltirish va erkin fuqarolik jamiyatini yanada rivojlantrish orqali xalqparvar davlat barpo etish;

-mamlakatimizda adolat va qonun ustuvorligi tamoyillarini taraqqiyotning eng asosiy va zarur shartiga aylantirish;

-milliy iqtisodiyotni rivojlantrish, uning o'sish suratlari zamon talablari darajasida ta'minlash;

-adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, inson kapitalini rivojlantrish;

-ma'naviy taraqqiyotni ta'minlanishi, ushbu sohani tubdan islox etish va yangi bosqicga olib cniqish;

-umumbashariy muammolarga milliy manfatlardan kelib cniqqan xolda yecnim topish;

-mamlakatimiz xavfsizligi va mudofaa saloxiyatini kucnaytrish, ocniq va pragmatik faol tashqi siyosat olib boorish.

Shu harakatlar strategiyasi asosida fuqarolar huquqiy madaniyatini boyib borishida prezidentimiz farmonlar va qarorlari alohida o'rin kasib etib, joylarda fuqarolarning huquqiy madaniyatini yuksaltirishda targ'ibot ishn guruxlarni tasiri sezilmoqda, natijada so'nggi yillarda sudlarning shaffofligi va ochiqqligini ta'minlash yo'lida muhim qadamlar qo'yildi. Jumladan jamoatchilik va matbuot uchun ham erkin faoliyyat yuritishi ucnuh eshiklar keng ochildi. Ilgarilari ommaviy axborot vositalari, internet nashrlari va keng jamoatchilik vakillari sudga kiritilmagan.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu maqolani O'zbekistonni rivojlantrish borasida ishlab chiqilgan strategik

yo'nalishlar tahlil, xronologik izchilik, qiyosiy tahlil usullaridan keng foydalanildi.

Tahlil va natijalar. Fuqarolarning huquq va erkinliklarini alohida o'rin egallashi bilan axamiyat kasib etadi, va unda ishonchli himoya qilish kafolatlarini kengaytirish, ularning odil sudlovga erishish darajasini, sud ish yurituvining samaradorligi va sifatini oshirish, nomzodlarni tanlash va sudyalik lavozimiga tayinlash tizimini yanada takomillashtirish sud-huquq sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning eng muhim yo'nalishlari sifatida belgilangan [1] muhim ahamitga ega bo'ldi.

Biz rivojlanish darajasi bo'yicha dunyoning "Top" mamlakatlari qatoriga kirishni maqsad qildik va bu maqsadga erishish uchun bizga yaxshi ishlab chiqilgan dastur lozim bo'ldi. Ushbu dasturni ishlab chiqish uchun mutaxassislar va keng jamoatchilik fikri o'rganildi va kelib tushgan ko'plab takliflar ko'rib chiqildi. Ayni vaqtdagi muammolar, kamchiliklar va kelajakda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammo va kamchiliklar hisobga olingan holda "O'zbekiston-2030" strategiyasi ishlab chiqildi. Shu munosabat bilan muhtaram Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev tomonidan 2023 yil 11 sentyabrda "Harakatlar strategiyasi to'grisida" gi Farmoni imzolandi. U shunday so'zlar bilan boshlangan:

"2023 yil 30 aprelda o'tkazilgan referendumda umumxalq ovoz berish orqali O'zbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi Konstitutsiyasi qabul qilinganligi Yangi O'zbekistonni barpo etishning konstitutsiyaviy asoslarini mustahkamlashga xizmat qildi.

Yangi tahrirdagi Konstitutsiyaga muvofiq o'tkazilgan prezidentlik saylovi yana bir bor jamiyatimizning siyosiy yetukligi, Yangi O'zbekistonni barpo etish yo'lida amalga oshirilayotgan islohotlarni xalqimiz to'liq qo'llab-quvvatlaganidan dalolat bermoqda.

Shu bilan birga, yangilangan konstitutsiyaviy-huquqiy sharoitlarda mamlakatimiz taraqqiyotining asosiy yo'nalishlarini takomillashtirish va amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlarni yangi bosqichga olib chiqish talab etilmoqda"[2].

Barqaror iqtisodiy o'sish orqali daromadi o'rtachadan yuqori bo'lgan davlatlar qatoridan o'rin olish, aholi talablariga va xalqaro standartlarga to'liq javob beradigan ta'lim, tibbiyot va ijtimoiy himoya tizimini tashkil qilish, aholi uchun qulay ekologik sharoitlarni yaratish, xalq xizmatidagi adolatli va zamonaviy davlatni barpo etish, mamlakatning suvereniteti va xavfsizligini kafolatli ta'minlash ko'zda tutilgan "O'zbekiston-2030" harakatlar strategiyasida 5 ta ustuvor yo'nalish va 100 ta maqsad o'z aksini topgan. Ustuvor yo'nalishlar quyidagilardan iborat:

-har bir insonga o'z salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun munosib sharoitlar yaratish;

-barqaror iqtisodiy o'sish orqali aholi farovonligini ta'minlash;

-suv resurslarini tejash va atrof-muhitni muhofaza qilish;

-qonun ustuvorligini ta'minlash, xalq xizmatidagi davlat boshqaruvini tashkil etish;

-"xavfsiz va tinchliksevar davlat" tamoyiliga asoslangan siyosatni izchil davom ettirish.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 11 sentabrda PF-158-son Farmoni bilan 2-ildavda ko'rsatilgan "O'zbekiston — 2030" strategiyasini amalga oshirish bo'yicha Respublika komissiyasi tarkibi tasdiqlandi. Komissiya raisi vazifasi esa O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri Abdulla Aripov zimmasiga yuklatildi[3].

Konstitutsiyamizning 2-moddasida davlat xalq irodasini ifoda etishi, uning manfaatlariga xizmat qilishi. davlat organlari va mansabdor shaxslar jamiyat va fuqarolar oldida mas'ul ekanliklari qayd etilgan[4]. Strategiyadagi asosiy yo'nalishlardan biri qonun ustuvorligini ta'minlash, xalq xizmatidagi davlat hokimiyatini tashkil etishga qaratilgan buning yaqqol na'munasidir.

Ushbu ustuvor yo'nalish jami 16 ta maqsaddan iborat va ikki qismga bo'linadi:

Xalq xizmatidagi davlat boshqaruvini tashkil etish va jamoatchilik boshqaruvini takomillashtirish bo'yicha islohotlar;

Qonun ustuvorligini ta'minlash va sud-huquq tizimidagi islohotlar.

Birgina sud hokimiyatining mustaqilligini kuchaytirish va uning faoliyatida ochiqlikni ta'minlash orqali odil sudlovga erishish darajasini oshirish to'grisidagi maqsadda quyidagi qator vazifalar keltirilgan:

Tadbirkorlik subyektlariga nisbatan ko'rilyotgan jinoyat ishlarining 100 foizida himoyachi yoki jamoat himoyachisi ishtirokini ta'minlashga erishish;

Sud tizimini boshqarishga sudyalarning o'zini o'zi boshqarish tamoyilini to'laqonli joriy etish hamda sudyalarning hamjamiyati organlari tizimini to'liq shakllantirish;

Jahon odil sudlov loyihasining Huquq ustuvorligi indeksi bo'yicha 0,64 ballni to'plashga erishish;

Boshqaruv sifati indikatorlarining Huquq ustuvorligi yo'nalishi bo'yicha 61,5 ballni to'plashga erishish.[5]

Xulosa va takliflar. Zero hamma sohada, ayniqsa huquq sohasida uzoqni ko'rib ish qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Zamon bilan hamnafas bo'lish esa davr talabiga aylangan. Davlat va huquq sohasida katta va muhim o'zgarishlarni amalga oshirish uzoq vaqt talab etadi, bu talab etishga, tarix ko'zgusi sabog' dasturdir. Shunga umid qilamizki ushbu strategiya yakuniga ko'ra biz anchagina bugungi kundanda barcna yo'nalish va tarmoqlar qatori sud-huquq tizimida ham yanada rivojlangan Yangi O'zbekistonni va fuqarolari huquqiy madahiyati ravnaq topga yurtini shakllanganini ko'ramiz deb xisoblaymiz.

ADABIYOTLAR

1. 2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi-T.-"O'zbekiston",2022.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrda PF-158-son "Harakatlar strategiyasi to'grisida" gi Farmoni
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrda PQ-300-son " " O'zbekiston-2030" strategiyasini 2023-yilda sifatli va o'z vaqtida amalga oshirish chora tadbirlari tog'risida" gi Qarori
4. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi-T.-"O'zbekiston",2023.-128 b.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrda PF-158-son "Harakatlar strategiyasi to'grisida" gi Farmoni.